

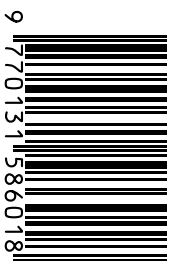
EESTI LOODUS

Loodusteadlased ja -huvilised välitöödel

Linnuloendust tehakse nüüdsel ajal jahipüssita
Kuidas loendatakse pabulaid?
Kosmosepsühholoogia aitab mõista rühmaelu eraldatuses
Mis on tume elurikkus?

ISSN 0131-5862 (trükkis)
ISSN 2228-3692 (võrguväljaanne)

9 770131 586018

Bioloogiaüliõpilased Hanna Kaarin Hermlin, Epp Valdaru ja Urmas Lanto harjutavad loodusvaatluste maratoniks 2019. aastal
Foto: Märt Kose

RIIKLIKULT TUNNUSTATUD
TEADUSE
POPULARISEERIJAJA 2018

73. aastakäik Nr 6, juuni 2022

www.eestiloodus.ee

- 2 Toimetaja veerg: Toomas Kukk**
- 3 Sõnumid**
- 12 EL küsib: vastavad Kai Klein ja Mait Metsur**
- 14 Kuu looduses: Jälle on käes suur suvi. Piret Pappel**
- 16 Eesti geoloogid teevad teaduslike välitöid üle ilma**
- 18 Loodusvaatlejad võtavad käsile viienda maratoni**
- 20 Ornitoloogid välitöödel: jahipüssi asemel on abiks nutikamad seadmed**
Margus Ots teeb sissejuhatuse linnuteadlaste ja -huviliste välitöödesse: töövahendid on ajakohasemad, aga linde tuleb ikka jälgida enne kukke ja koitu
- 28 Sõraliste kevadine pabulaloendus**
Ants Tull tutvustab sõralistest suurimetajate vaatluse meetodit: väljaheited annavad hea ülevaate metsasukate arvukusest ja tegutsemisest
- 32 Geoloogilised välitööd: rännud ajas ja ruumis**
Kalle Kirsimäe, Jüri Plado, Alar Rosentau ja Oive Tinn lisavad kiirvaate geoloogide nüüdisaegsetesse välitöödesse: väljas tegeldakse meetodiliselt paljude teemadega korraga
- 36 Kuidas leida seda, mida ei ole? Välitööd taimede tumeda elurikuse leidmiseks**
Meelis Pärtel, Riin Tamme ja Kersti Riibak uurivad seda osa elusloodusest, mis võiks teatavas paigas olemas olla, ent paraku me ei leia seda mitmesugustel põhjustel
- 40 Pesavaatlused selgitavad, kuidas kaitsta põllulinde**
Vallo Tilgar vaatleb põllulindude praegust seisundit ja annab nõu, kuidas loodusteadlik põlluharija saaks linnurikkust suurendada
- 46 Keeruline elu isoleeritud uurimisjaamades: näited ja analüüs kosmosepsühholoogia põhjal**
Andres Käosaar selgitab

kauase sunnitud tõise kooselu pahupoolt ja jagab nõuandeid, mil viisil probleeme ületada

- 50 Tegutse teadlikult: Inimasustuse jäljed loodusajaloos**
Martin Tikk annab nõu kodupaiaga ajaloo uurijatele: küllaltki lihtsalt leiab päris palju teavet nii internetist, loodusest kui ka naabritelt
- 54 Intervjuu: Loodusetundjaid võiks olla palju rohkem. Loodusetundja ja looduskaitseja Indrek Tammekännuga vestelnud Toomas Kukk**
- 63 Poster: Randel Kreitsberg**
- 64 Üks Eesti paigake: Kergatsi-Saagri põllul püsivad vanad puud**
Juhani Püttsepp viib lugeja seekord Haanjamaale mahepõldude keskele
- 66 Sada rida Eesti loodusest: Looduse iseväärtuse tunnetus: kuidas see kujuneb? Grete Arro**
- 68 Rajakaamera lood: Pööningukollid. Rajakaameraga külas metsnugise perel**
Arne Ader jagab värsked tähelepanekuid metsnugise pereelu kohta: kuidas pereema saab hakkama allakukunud poegadelega?

Foto: Margus Ots

Foto: Remo Savisaar

Foto: Andres Iirand

Foto: Ott Luuk

Looduseuurija suvepäevad

Looduseurija elukitse paelub eeskätt noori loodushuvilisi tihtipeale välitööde võimaluse tõttu: olgu need kauged või lähemad maad, ikka on tore aasadel lilli korjata, paljanditel kivistisi tokside või tormisel merel linde vaadelda. Püüdsime siinses ajakirjanumbris natuke aimu saada nüüdisaegsetest välitöödest. Sekka peatume näiteks kosmosepühholoogial, mis aitab seletada, mis kaasneb pealesunnitud kooselamisega piiratud oludes.

Olen ise ikka välibotaanik ja sel kevadel jõudnud paaril nädalal inventeerida Saare- ja Muhumaa niite. Mis seal salata, välitööd on üks bioloogi elukitse meeldivamaid külgi. Seevastu ebameeldivam pool on pärasine tubane andmete vormistamine aruandena. Paraku on andmesisestus ja aruandlus välitööde lahutamatu osa ning saab ka sellega hakkama. Töötamine väljas hommikust õhtuni võib olla päris kurnav, sest seal ei tule lihtsalt lilli imetleda, vaid raskel maastikul ja võsas käia, andmeid koguda ja talletada, olenevata ilmast ja enda tujudest. Nagu ikka tavaline töö!

Intervjuu on seekord Indrek Tammekännuga, ühe praeguse aja

parima ja tunnustatuma Eesti looduse tundjaga: oma põhieriala ornitoloogia kõrval tunneb ta suurepäraselt soontaimi, vääriselupaikade samblaid, samblikke ja seeni ning uue rühmana ka mardikaid. Häid loodusetundjaid võiks meil siiski mitu korda rohkem olla. Indrek on intervjuus maininud, et kui näidata üles huvi liikide määramise vastu, võtavad head loodusetundjad sind kiiresti omaks ja aitavad igati. Neid võimalusi võiksid loodushuvilised rohkem ära kasutada. Näiteks tasub suhelda Eesti looduseuurijate seltsi ja eelmisel kuul asutatud Eesti botaanikaühinguga ning teiste asutustega, kelle siht on meie loodust tundma õppida. Samuti soovitame juunis osaleda loodusvaatluste maratonil.

Sageli on maaomanikud hämmastunud, et nende maadelt on üles tähendatud mitmesuguseid eluvorme, kuid nad pole olnud teadlikud looduseurija külaskäigust. Paraku kipub see nii olema: minagi tahaksin niite inventeerides suhelda maaomanikuga, ent tegelikkuses pole üksteist kuigi lihtne leida.

Eelmisel nädalal käisin näiteks talu väravas; koer haukus, omanikku ei olnud kodus. Kuidas ma omaniku üles leiaksin või teada saaksin, kas ta üldse ongi huvitatud, et botaanik tema võsastikus hulgub? Siiski tahaksin omanikega suhelda: kiita ja tunnustada esmapilgul ebaolulise loodusväärtuse hoidmise eest, olgu see põlispuu, niidulapp või kaitsealune taim. Olen veendunud, et enamik maaomanikke tahab oma maal leiduvaid väärtusi hoida. Seetõttu tasub koostööd omanike, looduseuurijate ja ametlike looduskaitsete vahel igati arendada ja tunnustada.

Foto: Toomas Kukk

toomas kukk

EESTI LOODUS

73. aastakäik Nr 6, juuni 2022

Toimetuse aadress:Baeri maja, Veski 4, 51005 Tartu
e-post eestiloodus@loodusajakiri.eePeatoimetaja **Toomas Kukk**
742 1143, toomas.kukk@loodusajakiri.eeToimetaja **Juhan Javois**
juhan.javois@loodusajakiri.eeToimetaja **Katre Palo**
katre.palo@loodusajakiri.eeToimetaja **Piret Pappel**
piret.pappel@loodusajakiri.eeKeeletoimetaja **Monika Salo**
monika.salo@loodusajakiri.eeKüljendaja **Raul Kask**
raul@ww.ee**Väljaandja: MTÜ Loodusajakiri**Veski 4, 51005 Tartu, 610 4105
www.loodusajakiri.ee
www.facebook.com/eestiloodusTegevjuht, reklaam: **Riho Kinks**
508 6690, riho.kinks@loodusajakiri.eeTurundusjuht: **Mariliis Kesküla**
501 0119, mariliis@loodusajakiri.eeTellimine: www.tellimine.ee/loodusajakirjad
617 7717, tellimine@expresspost.ee

Ajakiri ilmub keskkonnainvesteeringute keskuse toetusel

KESKKONNAINVESTEERINGUTE
KESKUS

© MTÜ Loodusajakiri, Eesti Loodus®, 2022

Summaries of some articles can be found at
our web site www.eestiloodus.eeTrükitoode
4041 0820

PEFC sertifitseeritud

Käesolev toode on pärit säästvalt majandatud metsast ja kontrollitud allikatest

www.pefc.ee

Trükitud trükikojas Printall

